СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 10. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 14-го СІЧНЯ 1950. — No. 10. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, JANUARY 14, 1950. VOL. LVIII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Дер. Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen {4-0807 4-0237} — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS in the U. S. of America FIVE CENTS Elsewhere

ТРУМАН ОБІЦЮЄ БОРОТИСЯ ЗА ПЛЯТФОРМУ З 1948 Р.

Вашингтон, 12 січня. — Президент Труман заповів демократичним партійцям, що він буде боротися до кінця свого життя за плятформу Демократичної партії, на підставі якої він був вибраний президентом в 1948 р. Це сказав він на гостині в готелю Шоргем, у якій взяли участь 315 демократів з Конгресу, майже всі члени кабінету і різні інші урядовці адміністрації. Були теж приявні деякі демократи з південних стейтів, які не у всіх точках підтримують адміністрацію Трумана, одначе він не звертався до них за підтримку. Президент сказав загально, що „партійна плятформа значить для мене те, що вона каже й тому я роблю все можливе, щоб її ввести в життя. Я теж буду боротися за неї аж до кінця мого життя . . . Я теж надіюся, що після осінних виборів в найближчому році ми будемо мати в обох палатах Конгресу Демократичну партію, яка заступає нарід Злучених Держав — а ви будете мати її в екзекутивнім бюрі". Перед тим, у своїй принагідній промові Труман уже раз зазначував, що всі приявні сенатори і конгресмени повинні памятати, що Демократична партія є партія народу Злучених Держав і була такою від часів Тамеса Джеферсона.

Гостину влаштував Краєвий Демократичний Комітет. Крім президента промовляли ще інші провідні демократи, як віцепрезидент Албен В. Барклі, спікер палати репрезентантів Сем Рейберн і ін. Це було партійне зібрання для зясування партійних цілей.

А.Ф.П. И К.І.О. НА ДОРОЗІ ДО ОБЄДНАННЯ.

Ню Йорк. — Обі головні робітничі організації, Американська Федерація Праці й Конґрес Індустріяльних Організацій зібрали свої сили в Ню Йорку і рішили перевести постійну злуку своїх ґруп в цій околиці для створення політичної сили. Деякі провідники назвали зібрання в цій справі „історичним". Це була перекуска в готелю Комодор, на якій явилися провідники А. Ф. П. й К. І. О. Вони заявляли, що представляють 1,000,000 юнійних членів. Вони мають на меті створити один політичний фронт для підтримки теперішнього режиму в місті і для підтримання кандидатів на різні становища в місті й у стейті в майбутності. На чолі комітету обєднання стоїть Мартін Т. Лейсі з А.Ф.П. і Майкел Дж. Квил з К.І.О.

ЗАПЕРЕЧУЮТЬ МОРАЛЬНИЙ ЗАНЕПАД У ВИСОКИХ ШКОЛАХ.

Синсинаті. — Згідно зі звітами, зладженими деякими ґазетами, неправдою є, наче б після війни можна було заввважати загальний занепад моралі серед студентів високих шкіл, як колеґій та університетів. Правдою є, що студенти пють, як пили давніше, одначе між ними нема розпусного життя при зустрічі на університетських кампусах (майданах). Про це говорено на зібранні Товариства Американських Каледжів, яке саме закінчило свою 36-річну конференцію. Стверджено теж, що вплив комуністів, який був панівним в тридцяти роках, тепер майже цілковито щез.

ЗАКОНОПРОЄКТ ДЛЯ БУДОВИ ДОМІВ В СТЕЙТОВІЙ ЛЕҐІСЛАТИВІ.

Олбені, Н. Й. — У стейтовім сенаті й нижчій палаті леґіслативи зголошено законопроєкт для закладання підприємств, необчислених на зиск, для будови дешевих домів для осіб з невисокими доходами. Законопроєкт дозволяє банкам, організаціям ветеранів, робітничим юніям, фундаціям і товариствам обезпечень організувати компанії і давати позички на будову на 20 відсотків загальних коштів будови, а стейтові давати позички до 80 відсотків з фонду, який виноситиме $100,000,000. Цей фонд буде придбаний дорогою закупна спеціяльних бондів, одначе наперед його мають одобрити виборці через загальне голосування („референдум").

ХОЧУТЬ ПРИЗНАТИ ФЕДЕРАЛЬНІЙ СИСТЕМІ КОНТРОЛЮ НАД СКАРБОВИМИ ПОЗИЧКАМИ.

Вашингтон. — Спільна Комісія для Економічного Звіту вийшла з проєктом, щоб Федеральну Систему Резерви зробити контролюючим чинником при адміністрації позичок, які дає департамент скарбу. Федеральна Система Резерви це насправді урядовий банк Злучених Держав, який між ін. має контролю над емісією банкнотів. Предсідник Спільної Комісії, сен. Пол. Г. Доґлес, заявив, що нова система контролі перемінить основно теперішню систему уділюванням позичок, яка стоїть під цілковитим доглядом департаменту скарбу.

ШЕРМАН ЗАТВЕРДЖЕНИЙ

Вашингтон. — Сенатська комісія збройних сил одноголосно затвердила адмірала Фореста П. Шермана головою Морських Операцій. Давніше це становище займав адм. Луїс Е. Денфелд, якого усунули з причини його ворожого відношення до злуки всіх трьох ділянок оборони в один департамент оборони.

ПРЕЗИДЕНТ ГАРВАРДСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ЗА ДВОРІЧНІ КАЛЕДЖІ.

Ню Йорк. — Д-р Джеймс Б. Конант, президент університету Гарвард з Бостону, заявився за введення дворічних каледжів по всіх закутинах Злучених Держав. Він виголосив промову на конвенції Товариства Дрібного Продажу Блаватних Товарів у готелю Статлер, і в ній ширше вияснив значення прилюдно-утримуваних дворічних колеґій, як установ для доповнення загальної освіти. Зате теперішні чотирорічні колеґії й університети хоче Конант втримати дальше, тільки радить поліпшити в них систему навчання. Він теж звернув увагу на справу елементарних і середніх шкіл. Він підтримує змагання уряду й громадських установ до уділювання федеральних допомог для втримування високих шкіл. Вищу освіту вважає Конант не за люксус, а за потребу.

АЧЕСОН ЗЯСОВУЄ СОВЄТСЬКУ ПОЛІТИКУ ЗАГАРБАНЬ У КИТАЮ

Вашингтон, 12 січня. — Після двох днів майже безупинних спроб в конгресових комісіях, щоб вияснити американську політику супроти Китаю, секретар стейту Дін Ачесон виявив засади цієї політики прилюдно на перекусці в Краєвім Пресовім Клюбі при виповненій по береги залі. Головні точки, порушені в промові Ачесона, такі: Совєтська Росія є сьогодні єдиною великою імперіялістичною потугою, яка змагає до поневолення Азії через загарбування її поодиноких частин. Вона „відлучила" досі Зовнішню Монголію й Манджурію від головного тіла Китаю, а тепер переводить таке „відлучування" Внутрішньої Монголії і Сінкянґу. Після „відлучення" вона „прилучила" дві перші провінції до Совєтської Росії і це вказує на способи, якими Росія послуговується для розчленування держав, щоб їх опісля перемінити в сателітів. 2. Комунізм є пробоєвою фаланґою російського імперіялізму. „Це є найделікатніший інструмент російської закордонної політики, який колинебудь Росія придумала". 3. Американський інтерес покривається з баżанням азійських народів до волі й незалежности. Тому ми не сміємо забирати якихнебудь китайських територій для себе, щоб не викликати обурення китайського народу проти Америки. Америка мусить стояти при засаді, що хто розбиває цілість Китаю, є його ворогом. 4. Тактика Росії мусить викликати ненависть і справедливе обурення всього китайського народу проти Росії. 5. Ціллю Америки є викликати серед народу опір проти комунізму, опертий на праві кожного народу й кожної людини діяти на підставі своїх засад і відповідальности. 6. Америка не піде до війни, хіба що треба буде боронити Японію, Филипини або Окінаву перед нападом.

Пояснюючи причину відмови заняття Формози, Ачесон пригадав на моральні засади в закордонних справах, проголошені свого часу президентом Вилсоном. Чартер Обєднаних Держав є міродайним для Америки при складанні засад політики супроти якоїсь країни, включаючи й Формозу.

„ЧЕТВЕРТА ТОЧКА" В КОНҐРЕСІ

Вашингтон. — Комісія закордонних справ у Конґресі почала переслухання над Четвертою Точкою інавґураційної промови президента Трумана, в якій висловлене бажання допомогти американськими приватними капіталами до розвитку відсталих країн. Признаки вказують, що переслухання не буде довге і що звіт комісії буде переданий незабаром до одобрення в повній палаті. Президент заповів швидку акцію в цій справі підчас пресової конференції і виявив, що він плянує оприлюднити вже незабаром програму в цій справі. Президент відбув конференцію з банкером Винтропом В. Алдричем, який є предсідником президентської комісії для фінансування закордонних торговельних підприємств. Після конференції Алдрич виявив великий ентузіязм в справі Точки Четвертої.

ПРИВАТНІ АҐЕНЦІЇ В ОБОРОНІ СКИТАЛЬЦІВ.

Женева, 13. січня. — З ініціятиви Міжнародної Організації для втікачів тут відбуваються наради представників різних краєвих і міжнародних релігійних і громадських допомогових аґенцій. Головним предметом нарад є підготовка відповідного міжнародного законодавства, що раз на завжди розв'язувало б проблему та запевняло необхідну правну охорону всім політичним втікачам.

ПРОЄКТ МІЖНАРОДНОЇ КОНВЕНЦІЇ ДЛЯ БЕЗДЕРЖАВНИХ

Лейк Соксес, 13 січня. — Генеральний секретар Обєднаних Націй, Триґве Лі, приготовив проєкт міжнародної конвенції для бездержавних, яка мала б „промостити шлях до нормального і гідного життя" всім особам, які з причини політичного, господарського чи релігійного переслідування були змушені залишити свої країни та шукати пристановища в чужих. Точного тексту конвенції ще не проголошено, стверджуючи тільки, що вона мала б значно поширювати всі дотеперішні міжнародні договори в цій справі. Проєкт конвенції був приготований з доручення Господарської і Соціяльної Ради Об'єднаних Націй.

В СОВЄТСЬКОМУ СОЮЗІ ЗНОВУ ПРИВЕРНЕНО КАРУ СМЕРТИ

ЗАПОВІДАЄТЬСЯ НОВА МАСОВА М'ЯСОРУБКА „ЗРАДНИКІВ, ШПИГІВ І САБОТАЖНИКІВ"

Лондон, 12 січня. (АП)—Совєтське агенство ТАСС повідомило з Москви про нове рішення Президії Верховної Ради СССР про привернення смертного покарання для „ворогів народу, шпигів, зрадників і саботажників". Кара смерти була формально скасована в Совєтах указом Президії Верховної Ради СССР з дня 26-го травня 1947-го року. Про новий указ Президії Верховної Ради СССР в справі привернення смертного покарання і датований 12-го січня, агенство ТАСС дослівно подає: „Президія Верховної Ради СССР проголосила указ про застосування смертної кари до зрадників батьківщини, шпигунів і саботажників. З огляду на численні заяви від союзних республік, професійних спілок і селянських організацій як теж від представників культури про необхідність впровадити зміни в указі про скасування кари смерти так, щоб цей указ не відносився до зрадників батьківщини, шпигунів і саботажників, Президія Верховної Ради СССР постановляє: 1. Як виїмок до указу Президії Верховної Ради з 26-го травня 1947 р. про скасування кари смерти, дозволити застосування смертної кари як найвищої міри покарання до зрадників батьківщини, шпигунів і саботажників. 2. Цей указ входить в силу з датою його проголошення. Підписані: Предсідник Президії Верховної Ради СССР. Н. М. Шверник; секретар Президії Верховної Ради СССР, А. Ф. Ґоркін. Кремль, Москва, 12 січня 1950". В закордонних колах коментується цей декрет як заповідь нової великої чистки та поголовної „правної" м'ясорубки в Совєтах.

РОМАНТИЧНІ ПРИГОДИ ЄГИПЕТСЬКОГО КОРОЛЯ.

Каіро, 13. січня. — Від деякого часу місцева і світова публична опінія живо інтересуються поголосками романтичної пригоди розведеного недавно єгипетського короля Фарука. На одному з прийнять він пізнав одну молоду місцеву красуню і тепер хоче з нею одружитися. Попередньому нареченому дівчини залишилась тільки надія, що він буде призначений амбасадором до Москви.

СОВЄТСЬКИЙ ПРЕДСТАВНИК ЗНОВУ В РАДІ БЕЗПЕКИ

Лейк Соксес, 1 січня. Совєтський представник в Раді Безпеки, Яків А. Малік, що три дні тому демонстративно вийшов з нарад як Рада відмовилася негайно розглянути його резолюцію з домаганням відібрати представникові національного Китаю права члена Ради, вчора знову взяв участь в засіданні, продовжуючи свої домагання. Він твердив, що усунення цего представника з Ради є „волею і вимогою китайського народу" та що опозиція до цього його домагання тільки „продовжить агонію кліки Куомінтанґу". При цій нагоді Малік гостро критикував представників Злучених Держав і Великобританії за їх „тенденційну критику" совєтської пропозиції після попереднього виходу совєтського представника зі засідання Ради, та знову погрожував, що Совєт. Союз „не братиме участи" в Раді, як довго представник національного Китаю, д-р Ціянґ, залишиться її членом. Малік не вважав за відповідне вияснити свій попередній вихід з нарад, що суперечить постановам чартеру. Д-р Ціянґ зі свого боку гостро критикував комуністичний уряд Китаю, називаючи його маріонеткою Москви а не представництвом китайського народу.

ЗАТОПИВСЯ БРИТАНСЬКИЙ ПІДВОДНИЙ ЧОВЕН ПІСЛЯ КОЛІЗІЇ ЗІ ШВЕДСЬКИМ КОРАБЛЕМ

Лондон, 13 січня. Малий шведський наливний корабель „Дівіна" наїхав вчора на морю напроти гирла Темізи на британський підводний човен „Трукулент", і затопив його. З усіх 76 членів залоги підводного човна досі врятовано тільки 14. Дві особи були вбиті а інші пропали без вісті і вважається, що більшість з них згинула. Ведеться інтензивну рятункову акцію, використовуючи наймодерніші підводно-рятункові засоби.

ДАЛЬШЕ ЗАГОСТРЕННЯ ЮГОСЛАВСЬКО-СОВЄТСЬКОГО КОНФЛІКТУ

ЮГОСЛАВІЯ ПЛЯНУЄ ЗАБОРОНИТИ ПЕРЕЛІТ СОВЄТСЬКИХ ЛІТАКІВ ЧЕРЕЗ СВОЮ ТЕРИТОРІЮ.

Париж, 13 січня. — З відповідальних дипломатичних джерел повідомляють, що югославський уряд плянує заборонити переліт через югославську територію всіх літаків Совєтського Союзу і його сателітів. В цьому напрямі докищо не пороблено ще жадних конкретних заходів, але вони мали б наступити вже в найближчому часі, ще перед весною. Під теперішню пору існують ще повітряні получення між Беоґрадом та Москвою, Прагою, Софією і Тіраною. Комунікаційну службу виконують совєтські і чеські літаки. Рівночасно повідомляється про югославсько-американські переговори в справі договору про переліт через Югославію американських літаків на лінії між Західною Европою і Туреччиною. Це вказує виразно на дальше загострення совєтсько-югославських стосунків з одного боку та на рівночасне поліпшення взаємин між Югославією і західними країнами, зокрема Америкою. При цьому звертається увагу, що в поодиноких випадках Москва втратила б взагалі зв'язок з деякими зі своїх сателітів, як і сателіти самі між собою, якщо югославська заборона переліту буде здійснена. Це відноситься насамперед до Альбанії, оточеної Італією, Грецією і Югославією. Як відомо, комуністичний уряд Чехословаччини вже деякий час тому звертався до Італії за дозволом переліту чеських літаків через італійську територію до Альбанії, але італійський уряд відмовив.

ПОЗНАКИ СОВЄТСЬКОЇ КАПІТУЛЯЦІЇ ПЕРЕД ЮГОСЛАВІЄЮ.

Беоґрад, 13 січня. — В останньому спостерігається цілий ряд познак совєтської капітуляції перед рішучістю Югославії в обороні її суверенности. Совєти всіляко погрожували „так або інакше" зліквідувати Тіта, але зустрівшись з його рішучістю та з не менш рішучим становищем західних країн проти будь-якої аґресії, вони починають відступати. Від останньої осени вже переведено частинну демобілізацію сконцентрованих совєтських військ на кордонах Югославії, що дозволило на демобілізацію одного річника теж в Югославії.

ГРЕЦЬКІ СТУДЕНТИ ДЕМОНСТРУЮТЬ В СПРАВІ КИПРУ.

Атени, 13 січня. — Не зважаючи на всі остороги грецького уряду про „делікатність" проблеми, грецькі студенти місцевого університету зорганізували вчора в місті демонстрацію за прилучення острова Кипру до Греції. Кипр, як відомо, є під британською адміністрацією. Само населення Кипру, виходило б, є теж в більшості за прилученням до Греції.

ЗАСУДЖЕНО АЛЬБАНЦІВ В ЮГОСЛАВІЇ.

Беоґрад, 13 січня. — Югославський суд в Скопє потвердив вину і засудив усіх 10 альбанців, обвинувачених в шпигунстві на користь Комінформу. Одного підсудного засуджено на розстріл а інших на каторгу від 5 до 20 років.

ЗАКІНЧЕНО РАЦІОНАЛІЗАЦІЮ ХАРЧІВ В ЗАХІДНІЙ НІМЕЧЧИНІ.

Франкфурт, 13 січня.. — Уряд Західної Німеччини скасував вчора контролю продажі хліба, м'яса, товщу і молока, закінчуючи тим самим раціоналізацію харчів, за виїмком ще тільки цукру. Це буде перший повно вільний продаж харчів в Німеччині від часу, як Гітлер в підготовці до війни видвигнув гасло „гармат замість масла". Британські окупаційні власті звертають увагу на парадокс, що в переможній Британії ще продовжується раціоналізація чаю, товщу, м'яса, хліба і цукру, тоді як в переможеній Німеччині її вже скасовано.

ВІДСТАВКА ІТАЛІЙСЬКОГО УРЯДУ.

Рим, 13 січня. — Згідно зі заповідженням, італійський премієр де Гаспері зголосив вчора президентові країни відставку свою власну та свого уряду. Існує переконання, що завдання створити новий уряд буде знову доручене де Гаспері, тим більше, що його відставка не була наслідком парляментарного рішення, тільки його власним бажанням реорганізації уряду.

ЗБІЛЬШУЄТЬСЯ НІМЕЦЬКО-ФРАНЦУЗЬКЕ ЗАГОСТРЕННЯ В СПРАВІ СААРЩИНИ.

Бонн, Німеччина, 13 січня.— Сьогодні тут відбудеться зустріч французького міністра закордонних справ зі західнонімецьким канцлером, д-ром Аденауером, що плянує зголосити протест проти поступової „господарської інтеґрації" промислової провінції Саарщини, що виключає її політичну автономію та практично означає її повну анексію. В останньому Франція рішила призначити для своїх цілей 99% всього видобуваного в Саарщині вугілля. Стверджується, що до французької політики зі Саарщиною ставляться зі застереженням теж американські і британські власті.

ПРОГАНЯЮТЬ ПОЛЯКІВ З ФРАНЦІЇ.

Париж, 13 січня.— Після недавньої акції комуністичного уряду Польщі проти французьких громадян, включно з арештами й засудами, французький уряд продовжує свої відплатні заходи, виганяючи з країни вірних варшавському урядові польських громадян та ліквідуючи їх організації. В останньому знову рішено видалити 18 поляків та закрити вісім польських організацій.

РОЗБИЛИСЯ ПОЛЬСЬКО-БРИТАНСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ.

Лондон, 13 січня. — Сьогодні тут офіціяльно повідомлено про безуспішність польсько-британських переговорів в справі польського передвоєнного заборгування в Англії та рекомпензати знаціоналізованих тепер в Польщі британських підприємств.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СОЦІЯЛІЗМ, ЧИ ВІЛЬНЕ ГОСПОДАРСТВО?

В дні 23. лютого відбудуться в Англії вибори до нового парляменту. В теперішньому парляменті є при владі від 1945 року Партія Праці й вона надіється остати при ній надалі. Знов консервативні кола переконані, що загалові вже надоїли різні „соціялістичні експерименти" і тому нові вибори є доброю нагодою, щоб повалити Партію Праці й вибрати консервативну парляментарну більшість, або консервативно-ліберальну. Винстон Чорчил, що провалився в 1945 році й ще досі не годен забути цеї „невдячности" британського народу, тепер певний, що британці цю „помилку" тепер направлять. Він вертає з відпочинку до Англії й цілком певно поведе завзяту виборчу кампанію. Не соціялізм, а вільне господарство!—говорив Чорчил недавно на вічу, гостро критикуючи теперішній соціялістичний уряд і приписуючи йому економічні недомагання країни та ліквідацію британської імперії.

Немає найменшого сумніву, що теперішні вибори до британського парляменту являються подією першої ваги і то з різних причин. Одначе питання соціялізму стоятиме вище всього. Вирішуватиме соціялістичну проблему „матірний" край у такому часі, коли його дві „дочки" — Австралія та Нова Зеляндія — відкинули соціялізм. Це не залишиться без впливу на виборців.

З цього можна б заключати, що консервативні та ліберальні кола мають тепер в Англії таки добру нагоду дійти до влади. Проте годі ставити справу так просто, бо вона складніша. Хоч в Австралії та Новій Зеляндії провалились соціялістичні уряди, то це не означає, що там одночасно зліквідовано всі ті суспільні реформи, які цей уряд перевів, бо так не є і не буде. Ті суспільні переміни загал приняв і визнав їх за добрі. Проте соціялістам при нових виборах більшости не дав! Подібне може статись і в Англії, де Партія Праці може стати меншиною в наступному парляменті, але її націоналізація, яку вона вже перевела, мабуть таки залишиться. Як годі говорити розумній людині про „капіталістичний рай", так теж годі називати усі соціялістичні проєкти „утопією", бо ці проєкти є у великій мірі тими суспільними перемінами, до яких змагає сьогодні ввесь ліберальний, демократичний світ. Отже, яка влада не була б далі в Англії, вона не зможе зійти зі шляху суспільного поступу. Питання, яке тепер стоїть перед британським народом обертається тільки довкола цього, чи дальший поступ має йти соціялістичним шляхом, чи іншим. Чорчил зо своїми однодумцями буде голосити, що соціялізм веде до диктатури, втрати свободи і прав людини, вбиває ініціятиву, виховує невільничі душі, а прихильники Партії Праці будуть змальовувати капіталістичний визиск. Значить, агітація буде таки обертатись довкола актуальних питань, актуальних не тільки в Англії, але й в усіх країнах світу.

Це, яку відповідь дасть англійський нарід на ті соціялістичні переміни, що їх тепер перевела Партія Праці, матиме цілком певно великий вплив і на американський нарід, бо „Фер Діл", як кажуть, прямує в засаді до того самого, що є в соціялістичній програмі британського уряду, що вийшов з Партії Праці. Вправді вашингтонський уряд постійно відпекується від усякого звязку з „соціялістами" і запевняє, що нічо не націоналізує, проте щодо цеї справи багато американців йому таки недовіряє.

НАШ НОВИЙ РІК

Традиційним українським звичаєм сьогодні обходимо „наш" Новий Рік і з цеї нагоди хотілося б висловити теж наші традиційні українські побажання. В багатьох частинах України був звичай, що на „той Новий Рік" відвідували себе взаємно рідні, ближчі і дальші сусіди та знайомі, посипали по хаті зерном, промовляючи: „Сійся, родися, жито, пшениця, на щастя, на здоров'я, на той Новий рік аби Вам вродилося краще ніж вторік!" В цьому побажанні було справді все, найкраще, що могли бажати собі українські люди на українській землі: щастя, здоров'я та ліпших жнив.

Це залишається й головним нашим побажанням. Бажаємо щастя, здоров'я і ліпших жнив всьому українському народові. Бажаємо йому здоров'я і сили, щоб міг здобути собі найбільше щастя з усіх щасть: волю. Бажаємо йому щастя в боротьбі за ту святу волю, дану людині самим Богом і так немилосерно та жорстоко топтану самою людиною. Бажаємо йому ліпших жнив на всіх ділянках його трудолюбного і так безталанного життя. Найкращим і найбільш вимріяним овочем тих жнив, що мають бути зібрані з засіяної кістками та политої потом, слізми і кров'ю національної ниви, буде в своїй хаті своя правда і сила і воля.

Щастя, здоров'я і ліпших жнив бажаємо всім обездоленим та розкиданим вітрами долі по всіх бездоріжжях світу українським скитальцям. Бажаємо їм здоров'я і сили видержати це лихоліття та зазнати найбільшого щастя: повороту на свою рідну і вільну землю. До того часу бажаємо їм багатих жнив з їхньої праці для кінцевого досягнення того великого щастя.

Щастя, здоров'я і багатих жнив бажаємо зокрема нашій збільшеній американсько-українській громаді. Наше щастя ми знайдемо в спільній праці для спільної великої мети: успішній допомозі у визвольних змаганнях українського народу. Наше щастя ми здобудемо, як відкинемо і забудемо всі „ми", „ви" і „вони" і творитимемо справді одну велику і дужу сім'ю, що знає куди, як і чому йде. Тоді й жнива нашої праці будуть цілком певно ліпші.

Щастя успішного завершення наших національних жнив створенням вільної і від нікого незалежної Української Держави бажаємо всім українським людям на землі. Тільки той рік, в якому це станется, ми справді зможемо назвати нашим.

Зберігаймо американсько-українську спадщину

„Потяг Свободи", який на підставі рішення Конгресу об'їхав минулого року двічі важливіші осередки Злучених Держав, мав на меті показати американському населенню памятки-документи, що вказують на ідеї, на яких виростала американська нація. Ці памятки названо коротко „Американською Спадщиною". Вони вказують, за які ідеї змагалася Америка у своїх початках. Маси народу так дуже горнулися до цього „Потягу Свободи", що в деяких осередках навіть половина людей не могла до нього доступити. Це вказує, що минуле цеї країни не є байдуже для сучасного покоління. Явище природне. На минулому виховуються нові покоління й у такий спосіб утривалюється традиція змагань, праці, боротьби, осягів. Так твориться Ідеал Нації.

Давніша історія української іміграції в Америці частинно списана. Можна її знайти в в різних книжках, газетах, календарях. Останні десятки років це ждуть на основну працю нової доби. Та заки це станеться молоде, тут роджене покоління і ті, що тепер прибувають до Америки, повинні мати нагоду зазнайомитися з минулою працею й змаганням наших піонірів та пізнати на памятках їхні змагання та осяги. До того це все є теж переглядом українського вкладу у розвиток теперішньої Америки.

У підручниках в американських школах залюбки згадують про першу дитину англійського походження, уроджену в Америці. Була нею звісна усій шкільній дітворі Вирджінія Дейр (Virginia Dare) уроджена в місцевості Роановк, у теперішнім стейті Вирджінія, в 1587 р. Англосакси в Америці не потребують виказувати своїх заслуг для розвитку американської культури і цивілізації. Проте вони пильно досліджують давні памятки свого життя в Новому Краю і передають їх з гордістю новим поколінням. Американські айриші доводять, що Америку відкрив колись айриш, скандинавці чваняться своїми Вікінгами і т. п. Міжтим американські українці ще не розслідили докладніше історію перших українських поселенців, що походили з козацького роду й поселилися чи то на Алясці, чи в Каліфорнії. Якщо є щось прослíджене, то це йде на рахунок росіян чи поляків.

Про одного з перших свідомих українських поселенців в Америці, священника Агапія Гончаренка, писалося доволі багато. Зате мало матеріялів про тих наших піонірів, що творили справжнє українське життя, церковне й народне.

Про приїзд першого галицького священика, о. Івана Волянського, до Америки є ще повно споминів особистих та доволі багато записок, й тут ще не все використане. Навіть не знати корабля, яким приїхав до Злучених Держав цей перший піонір українсько-американського громадського життя. В місті Шенандоа, у стейті Пенсилвенія, ще стоїть будинок першої української греко-катол. церкви, а в сусідній місцевості Шамокіні будинок першої тамошньої церкви. В інших містах зберігаються ще перші шкільні будинки, будови Народних Домів і ін. будівель. Про „Руські Доми" з часів о. Павла Тимкевича в Йонкерсі мало хто згадує, хоч вони ще стоять. Те саме треба сказати про першу церкву в Джерзі Сити, при Балдвин Ст., про церкву в Ню Йорку, Филаделфії, Минеаполис і т. п. Багато з того незабаром може перемінитися в руїни і пропасти без сліду для будучих поколінь українського роду.

Щоб їх врятувати від руїни, це не в нашій силі. Але можна хоч зняти їхні фотографії, так як і фотографії могили о. Миколи Стефановича, о. Антона Бончевського, д-ра Володимира Сіменовича, чи хочби першого предсідника У. Н. Союзу, Теодосія Талпаша і ін.

Писаних памятників є ще повно. Можна ще призбирати всі видавництва, що існували при „Свободі", заки вона стала власністю У. Н. Союзу та інші друковані памятники. Фотографій, різних українських імпрез є ще повнісенько. Усе те було колись дрібницею, одначе з бігом часу набирає неоціненої і незаступної вартости.

(Докінчення на стор. 4-тій)

Іван Кедрин.

Центральний часопис українців у світі

Нема нічого нового під сонцем. І коли тепер раз-у-раз виринають натяки про потребу українського часопису, який грав би ролю центрального органу преси українців, розсіяних по світі, отже **органу, який для всіх чужинців був би авторитетним виразником української опінії в усіх засадничих справах,** то це питання дебатувалось у керівницьких колах української еміграції в Европі зараз таки після розвалу ІІІ. Німеччини й приходу туди західніх аліянтів. Осінню 1945 року, отже ще тоді, коли Німеччина й Австрія були відрізані від зовнішнього світу, бо вони не мали ще з закордоном поштового руху, і коли взагалі було страшенне важко людям взаємно віднаходитись і порозумíватись, автор цих рядків подав у Римі на руки ЙЕ Єпископа д-ра І. Бучка меморіял про потребу оснування українського інтелектувального центру, який видавав би журнал, що став би саме центральним пресовим органом української еміграції (про масовий виїзд українських еміґрантів до інших країн, зокрема до ЗДА і Канади, тоді ще не було мови, таксамо, як лише вперті мрійники носились тоді з думкою такої консолідації, яка потім прийняла конкретні форми у постаті Української Національної Ради). Відпис того меморіялу передано потім при найближчій нагоді і деяким чільним діячам американських українців. Допомогова акція українській політичній еміґрації пішла з різних причин іншими шляхами і думки, висловлені у тому меморіялі, так і залишились побожним бажанням. Проте видко, що вони не були відірвані від життя і його потреб, коли й сьогодні, серед зовсім змінених умовин, потребу центрального пресового органу всіх українців відчувається ще дошкульніше, як кілька років тому.

Який часопис міг компетувати зайняти центральну позицію в українському світі? Перш усього тільки такий, який стояв би на понадпартійному, понадгруповому, загально - національному становищі, та який вмів би зберігати у відношенні до всіх існуючих українських таборів і груп такий об'єктивний і справедливий підхід, що ця толерантність і політичне джентельменство стали б відомі всім і українцям і чужинцям. Тому й тематика такого часопису була б відірвана від всяких актуалій, які мають епізодичний, проминаючий характер і дають лише притоку до міжпартійних суперечок. І тому той часопис не встрявав би у злободенну гризню і не давав би себе втягати у дрібну полеміку. Типом такого часопису міг би бути радше журнал, а не газета, і то радше місячник, бо кожна газета мусить відгукуватись негайно на актуалію, інформувати, реагувати, рахувати на читача, який „не має часу". Зате центральний орган преси мусів би цікавитись не актуаліями, а проблемами. Найголовнішою з тих проблем — питання політичної думки, такої основної, щоб вона могла стати джерелом повстання різних українських політичних партій і підставою для державного устрою України. Історіософія, політика, соціологія, економіка, історія державного права, аналіза різних державних систем (конституцій), аналіза різних філософських напрямків їхнього впливу на творення ідеологічних течій, загальна проблематика сходу, і заходу загальна проблематика Церкви і її зв'язку з державою та вихованням, проблеми виховання з погляду вимог сучасного новітнього громадянства, геополітика з погляду перехрещування великодержавницьких господарських інтересів, ідея як реальний чинник внутрішньої і закордонної політики, різні історичні школи з впливом на формування внутрішніх устроїв та міжнародньої констеляції, мораль як реальний чинник політики, критерії доцільности в політиці й економіці, творення соціяльної структури у минулому й теперішньому, нові течії в міжнародньому праві та його еволюція і т. д., і т. п. — Ось в загальному тематика такого журналу. Тому, що такий орган не міг би бути відірваний від українства і вся його тематика торкалась би ближче чи дальше основних проблем українства, то він мусів би займатись і суто українськими, безпосередніми темами та дбайливою аналізою дошукуватись синтези у таких питаннях, як: роля країни між Сходом і Заходом, дотеперішні культурні впливи на формування української особовости й майбутні шляхи її творення, місце української нації у світовій сім'ї народів (культурницьке й господарське), зокрема різні ділянки української господарської проблематики, тісно зв'язані з соціяльною структурою українського народу, релігійна проблематика українців, аналіза й синтеза дотеперішніх різних політичних шкіл почерез Полетику й Костомарова, аж до найновіших часів (історія української політичної публіцистики, як відзеркалення політичних напрямків і ідеологій), роля й орієнтація українства у двох світових війнах, значення України для прийдешньої структури світу, відношення українства до двох окрайніх течій фашизму й комунізму й спільні тим течіям риски, Україна як колишня житниця Европи і пізніші зміни, вплив на господарську і соціяльну структуру України за її упромисловлення, загальні й основні цілі еміґрації, роля еміґрантів з хвилиною їх включення в життя іншої країни поселення, питання „двох батьківщин", проблема духового зв'язку між краєм і тими, що з нього вийшли — і т. д., і т. п.

(Докінчення на стор. 3-тій)

ЧЕТВЕРТИЙ КОНҐРЕС АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

20)

ДМИТРО ГАЛИЧИН: РОЗБУДОВА УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ.

(Продовження)

Супроти того ми мусимо зреформувати цілу збіркову акцію, бо дальше неможливо провадити її в такий спосіб, як ми вели її досі. Цих кілька тисяч українських громадян, що постійно жертвують, не можуть розв'язати справи наших великих фінансових потреб, тоді коли сотні тисяч стоять осторонь, та тільки приглядаються, або ще й критикують, закриваючи тим свою нежертвенність. Ціла збіркова акція мусить бути поставлена на тверду і сталу основу, так щоб ми могли плянувати працю, а не вести її доривочно, з дня на день. Ми мусимо притягнути сотні тисяч, а вже принаймні десятки тисяч наших людей до жертвенности та розложити рівномірно несення національного тягару на народні маси. А що найважніше, ми не сміємо вести рівночасно збіркових акцій на кілька цілей, бо поділена увага громадянства тільки поменшує і так слабу збіркову акцію на ці поодинокі цілі. Тому вказаним є створити тільки один збірковий народній фонд, з якого уділювано б пожертви на всі важливі вимоги нашого національного життя. А ці вимоги такі:

1. *Поміч УКК на його працю, зв'язану з обороною права* українського народу на вільне і державне життя, яку ведеться відповідними видавництвами в англійській мові, меморіялами, особистими інтервенціями, оснуванням Інформативного Бюра у Вашингтоні, та ведення кожної такої акції, яка має допомагати українському народові скинути якнайскоріше московсько-большевицьке ярмо і заняти рівнорядне місце в колі вільних народів. Бо хоч упродовж кількох останніх років, коли то по воєнній дружбі між Америкою та червоною Росією американський нарід мав вже багато нагоди пізнати дійсне обличчя московського червоного хижака, хоч упродовж цих років появилось на американськім книжковім ринку чи мало книжок, що відкрили перед світом цю заслону, якою було оповите життя поневолених Росією народів, показуючи жахливі картини нечуваного горя та безмежної трагедії, то все таки й сьогодні є тут в Америці багато наївних, які вірять, що зі Сталіном можна договоритись та жити знову в дружбі і мирі. Тому дорога для праці УКК ще дальше не є промощена, не є гладка, зокрема, коли ще так часто Україну вважається дальше внутрішньою проблемою Москви, коли то треба ще дальше всіми можливими способами пояснити, інформувати американську публичну опінію, та розганяти цей обман, облуду і фальш, яким стараються оповити визвольну справу України не тільки червоні пропаґатори, але теж заступники всіх інших російських угруповань. Бо хоч із закінченням другої світової війни Америка, Англія і Франція засідають за спільним столом з Росією та спільно радять, то з цеї ради нічого доброго не виходить. Советська Росія поширила за цей час свої впливи на багато країн і народів, поневолила нових 100 міл. на заході, а 400 міл. на сході, а ми тут дальше говоримо. І будемо говорити безцільно, бо Росія розуміє тільки одну мову, іменно таку, якою до неї говорить український нарід ділами своєї Повстанської Армії. І саме завданням УКК є дати знати світові про цю боротьбу, яка тепер там ведеться, про цю боротьбу, яку вів український нарід в цьому столітті, починаючи від 1917 року, про цю боротьбу, яку він зводив упродовж цілої своєї історії, завжди з одною ціллю: звільнитись з-під московського ярма, створити свою власну, окрему державу, і таким актом звільнити теж і світ від постійної загрози московського імперіялізму.

2. Допомога харататівній акції, яку веде тут ЗУАДК. Бо коли ЗУАДК викінчить переселенчу акцію впродовж наступного року, то функції Комітету не скінчаться; в Европі останеться ще около 25,000 таких українців, які з різних причин, а головно недуг, ніколи не зможуть дістатись до ЗДА. Тому цим нещасним, що там будуть залишені на ласці німецького населення, треба буде давати постійну допомогу.

3. *Допомога на культурно-освітну працю,* зокрема допомога на видавництва такої наукової інституції, як НТШ.

4. Крім допомоги нашим найважнішим загальним потребам тут на американській землі, ми мусимо дати звідси значно більшу поміч, ніж досі давано, на працю, зв'язану з визвольними змаганнями українського народу на його рідних землях та на еміґрації в Европі. Значить, цю допомогу повинна дістати збройна боротьба, яку веде на рідних землях славна УПА, як теж повинно дістати її від нас те загальне політичне тіло на еміґрації, що носить назву Української Національної Ради, що об'єднала різні угруповання для ведення успішної боротьби за волю України.

Народній Фонд мав би складатись:

1. З Національного Датку.

2. З принагідних збірок, які переводиться на різних зборах, вічах, святах, одначе жертва, зложена принагідно, не враховується до обов'язкового національного датку.

Національний даток обов'язаний зложити раз у рік кожний українець і українка у віці від 18 років життя, що мають самостійний заробіток.

Встановляється три роди національного датку.

а). Українці, що заробляють небагато й мають родину на удержанні, вплачують по $1 місячно, або по $10 річно, якщо вплатять цю квоту наперед.

б). Українці, що є самотні і не мають на удержанні родини, вплачують по $25 річно.

в). Українці, що є заможні, або мають свої бизнеси, чи заробляють більше ніж пересічний робітник, вплачують по $50 річно.

г). Крім осіб, національний даток складають теж і поодинокі товариства, організації, клюби, братства, сестрицтва. Коли їх членство виносить менше ніж 50, тоді цей даток є $5 річно, знову організації з членством від 50 до 100 вплачують по $10 річно, а повище 100 членів $25.

Під обов'язком зложити національний даток треба розуміти цей обов'язок, який накладає на кожного українця й українку його серце, його розум та його національна честь. Про примус, якого вживає держава при стяганні податків, тут, очевидно, не може бути мови. Тут мова тільки про примус нашого власного сумління.

Щоб провести в життя стягання національного податку, треба в першій мірі охопити організаційною сіткою всі місцевості, де тільки живуть наші люди. Для цеї цілі організується відділи УКК в кожній місцевості, так як це їх потворено вже в Дітройті, Гемтремку, Филаделфії, Пітсбурґу, Лос Енджелес і Ню Гейвен. Відділ чи відділи в даних місцевостях дбають про стягання національного датку не тільки від своїх членів, але теж від усіх громадян даної місцевості. До помочі в цій праці стануть цим відділам організатори, які будуть висилані Управою УКК, та цілий організаційний апарат канцелярії УКК. Для плянування та успішного переведення цеї акції, УКК кооптує до своєї Управи двох членів, а саме, організатора й господарсько-фінансового референта. Обов'язком організатора бу-

(Продовження на стор. 4-тій).

„Дурний" Гірняк і „божевільний" Шевченко

Високий достойник, із числа українських комуністів в Америці, палко промовляв в українській крамниці, доводячи, що режисер Гірняк був дурний, коли кинув Радянський Союз і приїхав до Америки.

— Ось бачите, — переможно вимахувала комуністична вельможність книжечкою „Маски епохи", де описано весь мистецький шлях Й. Гірняка, — бачите: тут чорним по білому написано, які ролі Гірняк грав у Радянському Союзі. Нехай і на засланні, нехай і невільний, — але він міг там грати, розвиватися, мистецьки, виявляти своє акторське вміння. А тут?! Що він може тут робити? Мити підлоги? Губити свій талан? Ні, — для справжнього артиста нема кращого місця на землі, як Радянський Союз!

Говорив він переконано і запально, як то належиться кожному комуністичному достойникові бути переконаним і запальним, коли він говорить про Радянський Союз. І всім слухачам було ясно, що Гірняк був просто дурний, коли тікав з Радянського Союзу.

Але, подумавши гарненько, мусимо прийти до висновку, що ми таких дурнів маємо більше. Наприклад, Тарас Шевченко. Чого йому ще треба було? Пан його годував, пан його одягав; пан посилав його вчитися малярства, і навіть — о, велика честь! — дозволив йому малювати свій портрет. (Як тепер кожний художник у Радянському Союзі повинен починати свою творчість з того, щоб намалювати рябу пику Сталіна). Жив би собі чоловік, дякував би панові, годив би йому, — та й мав би собі кавальчик хліба до старості.

Так, ні! Захотілося дурному свободи! А як дістав ту свободу для себе, то ще йому мало було, ще захотів свободи для інших, для братів, для сестер і для всіх українців, живих і ненароджених навіть! Мало того, ще для цілої України забажалося йому свободи, — такий буржуазний націоналіст! Ну, й дістав, що йому належалося: забрали у салдати та й заслали у Орську фортецю. Ясно, що це був просто божевільний чоловік!

Наша американська комуністична екселенція, мабуть, потайки дивується як то такого запроданця американському капіталу, як Шевченко, ще видають у Радянському Союзі. Як то „Кобзар" ще не занесено до списку заборонених книжок. Адже, Шевченко там ясно і недвозначно каже:

Чи ми діждемось Вашингтона
З новим і праведним законом?

А це значить, що Шевченко закликає до американської окупації і коли „Кобзаря" ще не посікано на папір, як макулатуру, то тільки через недогляд ЕНКАВЕДЕ.

Сам комуністичний достойник спокійний за себе: він не дурний і не божевільний. Навпаки, він дуже розумний.

І справді, що може бути розумнішого, як брати грошики з Радянського Союзу і жити собі спокійненько в Америці, користуючись всіма її свободами?! Надзвичайно мудро!

Тільки комуністичні бояри повинні пам'ятати одно: не надто розщібатися за комунізм. Тою цяцькою добре бавитись, сидячи в Америці, і маючи американську поліцію на свою оборону. А як би так — не дай Маркс та Енгельсе — справді в Америці запанувала б радянська влада — щоб тоді стадося з нашими містерами з компартії? Приклади Райка, індуса Роя, Костова, Гомулки, Анни Паукер і тисяч та тисяч інших „розумників", що підготували прихід радянської влади у їхню країну, досить ясно показують, що в такому разі для наших комуністичних мудрагелів настане швидкий, але дуже болізний кінець. Заберуть голубчику до ЕНКАВЕДЕ — і хоч він там на собі пізнає, що не так був дурний Гірняк, коли тікав з Радянського Союза, — та вже буде запізно.

Та думаємо, що в американського робітничка чи фармера вистачить здорового розуму і любови до свободи, щоб не допустити комунізму до своєї країни. Може наші достойники з компартії саме на це в глибині душі уповають. Але для всіх комуністів на світі є ще одна стала і вже неминуча загроза: запрошення до Москви. Поїде радий і щасливий — і дістане шикарний похорон коштом держави. Але чи потішить нашу комуністичну достойність навіть найпишніший похорон? Сумніваємося! Комуністичні достойності люблять добре з'їсти, м'якко виспатися, мати хатину, а в хатинці — жінку й дитинку — навіщо йому похорон?

Хоч може, з християнського милосердя, краще б побажати йому запрошення до Москви зараз, ніж діждатися йому пришестя Сталіна в Америку, яке він так сумлінно підготовляє. Не бачив би він тоді, ні мурів ЕНКАВЕДЕ, не били б його стільцем по нирках, не знав би він, що його жінка нидіє десь у Казахстанському таборі примусової праці, пришиваючи з дня в день гудзики до червоноармійських сорочок, не думав би він про своїх дітей, яких заберуть від нього та примістять у так званих „ремісничих школах", де вони зараз же зголосяться добровільно у майни і захотять щодня видобувати подвійні норми вугілля!

Може Гірняк дурний, може Шевченко — божевільний, — але той, хто працює на те, щоб завести у Злучених Державах радянський рай, хто витрачає свої сили на те, щоб створити нужду, страх, невільничу працю, загибіль і муки своїм дітям, братам, сусідам і всьому населенню Америки — той не тільки дурний: не тільки божевільний. Такі люди — симпатична комбінація Ірода, Юди і деньщика Шельменка, підфарбована на рожеве, щоб приховати чорноту їх душ. Замість совісті у них — брудна шимка, замість розуму — машинка до рахування, замість душі — бензин, а замість національного почуття — рекорди з останньою промовою Сталіна.

По чистій совісті, — кожний християнин волітиме краще дурних і божевільних.

Л. Голобородько.

АМЕРИКАНЦІ ПРО УКРАЇНСЬКОГО МИСТЦЯ

В літі минулого року прибула з Німеччини до Бофало пані Ольга Дядинюк, українська артистка-малярка. Вона була дружиною відомого мистця нововізантійського напрямку Василя Дядинюка, що помер під кінець війни у Відні. Пані Дядинюк закінчила Мистецьку Школу у Львові, що її вів Олекса Новаківський і виставляла вже на численних виставках. Вона займається не тільки малярством (композиції „Ярославна", „Княгиня Ольга", „Благовіщення"), а й декоративним мистецтвом. В останньому часі вона розмальовала українськими взорами більшу скількість деревяних оздобних тарілок. Подібні речі вона виставляла вже в 1947 р. в Мюнхені в Німецькому Національному Музеї. Нові праці звернули на артистку увагу бофальського Інтернаціонального Інституту, який і дав чаній артистці до диспозиції відповідне приміщення для праці у свому будинку. З цього приводу „Боффало Курієр-Експрес" помістив нещодавно знимку артистки при праці і девять зразків її творів та статтю п.н. „Український ДП перебудовує життя тут як мистець". В тій статті подано основні інформації про артистку, її методи праці та плянги. Інститут допомагає артистці також у збуті її творів.

ЯПОНСЬКІ КОМУНІСТИ ПРИЗНАЮТЬСЯ ДО ПОМИЛОК, АЛЕ НЕ КАЮТЬСЯ

Токіо, 1 січня. Центральний Комітет комуністичної п'ятої колони в Японії признався сьогодні до закидуваних йому Москвою і Комінформом „буржуазних ухилів", але не каявся і не обіцяв поправитися. Він тільки висновував, що він не може поступати інакше під контролею адміністрації ген. МекАртура.

СПРОСТОВАННЯ
Українського Спортового Клюбу в Ню Йорку!

В „Свободі" ч. 293 з дня 17. грудня 1949 була поміщена заява п. Володимира Кобзяра від Проводу Українського Спортового Клюбу в Ню Йорку про не участь в Громадському Комітеті улаштування Свята УПА.

Поступаємо до обовязку подати слідуюче:

Дійсний Комісаричний Голова п. В. Кобзяр не поінформувавшись рішенням попереднього Проводу, який свого часу виделегував свого представника до вище згаданого Комітету.

Заява п. В. Кобзяр була зложена в той час, коли виделегований представник Українського Спортового Клюбу діяв до кінця уладження цього Свята. (Підписаний Провід)

Малий спогад про Василя Стефаника

У зв'язку з статею п. Миколи Чубатого на тему „Як Семен Стефаник зрусифікував свого батька", подаю малий спогад, який записала у 1944 році в часі мойого побуту в Коломиї.

Це було весною 1941 р. як до Русова, родинного села Стефаника, приїхав зі Львова редактор „Безбожника" ще з одним радянським письменником. Вони хотіли запізнатися й довідатися щось ближче про Стефаника від його рідні та знайомих. Прийшов де-хто з родини та приятелі-ровесники Стефана. Між ними була така розмова:

Редактор: У вашому селі жив дуже славний чоловік, але що то було за капіталістичного ладу, він мусів бідувати.

Селянин: О, вони в нас не бідували. Мали своїх 20 моргів поля, господарювали, тай якось жили, не бідували.

Редактор: Так, але батько Стефаника видідичив його ще за Австрії.

Селянин: А ми їх послом зробили, і були в нас сім років послом і діставали стільки грошей, що за день можбуло дві пари чобіт купити.

Редактор: А чи знаєте чому батько видідичив Стефаника? За те що він з попівою дочкою оженився!

Одна з кревних Стефаника: Ая! Ая! Старий був дуже невдоволений з того що син бере попівну. Хотів аби він ліпше оженився, богатше.

Редактор: За капіталістичного ладу, такий здібний чоловік, не міг навіть університету скінчити.

Кревнячка: О що то, то вже ні. Поїхав до Полтави на відкриття пам'ятника Котляревському тай через те не поздавав екзаменів і так то сталося. . .

Редактор: Але пани недоцінювали Стефаника.

Селяни: А, цему не вірте! Як Стефаник поїхали до Снетина, то всім сендзям казали „ти" й кричали: ти що рихту не даєш хлопам?

Редактор: А як вітався Стефаник? Правда що не казав „Слава Ісусу Христу".

Селянин: О, вони вміли кожному віддати гонір. Старим казали „Слава Ісусу Христу" а молодим „гаразд".

Редактор: Але Стефаник був безбожний і за те ксьондз його з церкви викляв.

Селяни: А, ні! Наш ксьондз їх дуже поважав, а Стефаник любили туди заходити на карти.

Редактор: А люди у вас до церкви ходять?

Селяни: Всіляко. Є такі що давно ходили а тепер не ходять, але багато є таких, що за Польщі не ходили, а тепер ходять...

Таке довідалися большевицькі редактори на місці уродження Стефаника від його кревних і односельчан.

Записала від наочного свідка й учасника тої розмови

Олена Кисілевська

Центральний часопис українців у світі

(Докінчення зі стор. 2-гої)

Ясно, що Редакція такого часопису була б своєрідним „трестом мізків", бо в ній були б заступлені фахівці різних ділянок знання. Високий інтелектуальний і публіцистичний рівень такого часопису запевнив би часописові авторитет, який автоматично дав би йому центральне місце серед рідної преси, існуючої тепер на 3-ох континентах.

Очевидно, що такий часопис це своєрідний „люксус", бо він не міг би рахувати на масового читача, іншими словами — мусів би згори рахуватись з дефіцитом, що його „хтось" мав би покривати. Тому й створення та вдержання такого часопису дуже трудне (це й частинна причина невдачі первісного проєкту). Тому ролю такого часопису міг би перейняти також часопис-газета, хоч редагувати такий часопис надзвичайно важко. Його перша передумова також — тонке розуміння толеранції, так, щоб на сторінках того часопису могли забирати голос також його не-однодумці і доказували власні тези. Це можливо тільки тоді, коли Редакція має і формальну свободу рухів і великий моральний авторитет. (Львівське „Діло" тому відіграло велику ролю у творенні української політичної думки, що його Редакція кількаразово відважувалась виступати і проти офіційного проводу народовецької партії (потім трудової, врешті УНДО). Таксамо поводилась „Українська Трибуна" О. Саліковського в рр. 1922, що не цуралась поміщувати статті з критикою центра УНР. На сторінках „Діла" раз-у-раз забирали голос чільні представники інших політичних партій. На американській землі тримається принципу толеранції і надпартійности „Свобода". Але щоб зріс її об'єм і щоб покращав рівень, на це треба — грошей. Отже куди б не обернутись, щоб не проектувати, найважніша проблема — гроші.

ПРЕЗИДЕНТ ЗА ОДИН БЛОК ЕВРОПЕЙСЬКИХ ДЕРЖАВ

Вашингтон. — Президент Труман передав Конгресові звіт ЕКА (Адміністрації Економічної Кооперації), в якому міститься пропозиція обеднати європейські держави з Пляну Маршала в один економічний блок, як „одноцільну територію для продукції й торгівлі", з населенням 270,000,000 осіб. Звіт каже, що дотеперішня кооперація 16 держав довела до такого стану, що кожна з тих держав може робити якісь „радикальні" потягнення, не виставляючи себе на ризико.

Що писала "Свобода" тому 40 років?

6 січня 1910 р.

ВІРШ САВИ ЧАРНЕЦЬКОГО (ГРИЦЬКА ЧАЛОГО) У РІЗДВЯНІМ ЧИСЛІ

Іроде знай! Знай же, о, кате Іроде, знай: Що в небезпеці ввесь твій край. Старі порядки твої любимі упадуть швидко, бо в Вифлеємі Христос родився.

Іроде знай! Родився нині, Іроде знай. Його позбутись не гадай: Не твоя сила, не твоя змога позбутись, вбити самого Бога й нову ідею!...

Іроде знай! Нова ідея, Іроде знай, замінить пекло в Божий рай; святая воля з гробу повстане — вбогі, невольні, порвуть кайдани, а ти пропадеш... Іроде знай!

ОПОВІСТКИ

Перше українське представлення в Сиракюз, Н. Й., „Ніч Вифлеємська", старанням читальні „Просвіти" відбудеться в днях 7 й 9 січня. Дохід на будову церкви. — УДжерзі Сити буде баль і представлення „Перше повміралі, потім повінчались" дня 20 січня старанням товариства „Українська Муза". — Заходом від 204 У.Н.Союзу, тов. „Просвіта" в Ню Йорку, відбудеться 22 січня в залі Мангеттен Лайсіюм два представлення: „Заручини по смерти" і „Відьми".

ЗГАДКА ПРО ВИНАХІД О. АВГУСТИНА ВОЛОШИНА

Ужгородська „Наука" повідомляє, що її редактор, о. Августин Волошин, винайшов машинку до науки читання, писання й рахування. Є це складена з трьох частин таблиця, з яких верхня, що служить до писання, отвирається на правий бік наче двері. Під нею є друга з руховими буквами, а з-під неї висувається третя, що служить до рахування. Угорське міністерство освіти одобрило цей винахід і доручило уживати в школах. Недавно о. Волошин демонстрував цей винахід у школі, а гості, між якими був епископ Фірцак, шкільний інспектор і учителі, висловилися з признанням про цю складну таблицю.

РЕДАКТОР „СВОБОДИ" ЗВІЛЬНЕНИЙ ВІД ОБВИНУВАЧЕННЯ

Дня 25 червня 1908 р. появився в „Свободі" допис Грицька Чалого, кореспондента „Свободи", з закидами неморальности проти російського православного благочинного о. Арсенія з Карбондел. За цей допис обвинуватив о. Арсеній редактора „Свободи" Антона Цурковського і управителя Константина Кирчова. Оба попали під арешт 6 січня, 1909 р., і пересиділи в тюрмі на саме Різдво. Коли почалася судова розправа за обидві вести, один присяжний суддя захворів і треба було розправу перервати. Щойно після цілого року, 14 грудня 1909 р., прокуратор заявив у суді, що не має доказів на підтримання обвинувачення і тому відступає від жалоби. Суд звільнив обох обвинувачених від карної відповідальности.

Зберігаймо американсько-українську спадщину

(Докінчення зі стор. 2-гої)

У різних теперішніх осередках українського життя існують ще громадські доми, церкви, Народні Доми, бібліотеки з цінними речами. Їх можна ще врятувати для майбутности, якщо б тільки наші свідомі люди почали в тому напрямку відповідну працю освідомлення інших. При дбайливих допитах можна б ще устійнити, хто був першою українською „Вирджінією" на американськім континенті, або хто перший з українців помер у якійсь місцевості. Згодом можна б довідатися про працю й змагання різних мало звісних покійників. Усе те може бути цементом, який споюватиме минуле з сучасним і майбутнім і творитиме підставу до творення української традиції, хоч би навіть легендарної.

Намічена американським Конгресом вистава у Вашингтоні для відсвяткування 150-річчя столиці Нового Світу, це добра нагода для американських українців серіозно призадуматись над збіркою і збереженням різнородних матеріялів з їх минулого і для підсумків їх заслуг у допомозі своїм рідним у старім краю, чи в збереженню свого рідного на цій землі, а далі й щодо їх вкладу в саму Америку. Коли дещо з тих памятників буде виставлене в Українській Секції ювилейної вистави, то їх можна буде опісля примістити на якімсь хочби автомобілевім потязі „Української Спадщини в Америці" і обвезти по важливіших осередках українського життя, до яких могли б приїхати сусіди з околиці і оглянути те, що пригадало б їм на зусилля, замисли, на невдачі і на осяги їхніх попередників.

Головні осередки, такі як Ню Йорк, Филаделфія, Питсбург, Бофало, Клівленд, Дітройт, Шікаго, а може й інші, виставлять на той час такі памятки, які в них до теперішнього часу збереглися і так спільними силами може теперішне покоління створити картину, яка представлятиме наші змагання — „Батькам на славу, новим поколінням на науку, а Батьківщині на хосен".

У всякому випадку це є справа, над якою нам треба застановитись. Маемо тепер людей з старої й нової іміграції, які моглиб це діло виконати. Маемо такі установи як Наукове Товариство ім. Шевченка, яке могло б тим занятись, а тим самим є гарантія солідности. Вистава в Вашингтоні повинна бути тільки поштовхом до ширшої акції, яка вимагатиме довшого часу і труду та коштів.

ЧЕТВЕРТИЙ КОНГРЕС АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

(Продовження зі стор. 2-гої)

де об'їжджати громади, помагати місцевим громадянам творити окремі відділи УКК, та взагалі дбати про рух, життя та активність в поодиноких відділах. Знов господарсько-фінансовий референт, разом з касієром УКК та в порозумінні з Екзекутивою УКК, плянує цілу збіркову акцію, а зокрема стягання національного датку, назначуючи для цеї цілі, головно по великих центрах української іміграції, спеціяльних колекторів. В малих місцевостях це завдання можуть сповнити самі відділи УКК.

Цей плян, що тут подається, не є ані повний, ані остаточний. Він тільки для дискусії та відповідної ухвали. Бо навіть як ми ухвалимо відповідне рішення, то заздалегідь трудно опридiлити точно, як це рішення буде проведене в життя. Це допера покаже досвід, практика. Це буде перший раз, що ми взялися б серіозно за таке діло. Правда, впродовж останніх 25 років творено тут же різні боєві, народні, та залізні фонди, одначе вони поза ухвалу не виходили, бо жаден з них не був практично перепроваджуваний ані здійснений.

Як уже попередньо сказано, ми мали б створити тільки один збірковий народний фонд, з якого уділювано б допомогу на різні важливіші вимоги нашого національного життя. Це значить, що ухваливши такий фонд, ми вже не мали б окремих збірок на УКК, на ЗУАДК, на УНР, на УПА, на НТШ, чи якісь інші важні цілі. Ми складали б всі жертви тільки до одного фонду, а розприділення з цього одного загального фонду на згадані тут цілі належало б до окремого тіла, яке складалося б з членів Екзекутиви УКК, та по двох представників з цих інституцій чи комітетів, праця яких належить до найважливіших вимог нашого національного життя.

Мінімальний бюджет цього одного народного фонду мав би виносити річно $250,000. Коли міряти збірковою акцією та жертвами української іміграції за останніх 5 років, то тепер українська іміграція повинна легко зложити не тільки згадану суму, але перевиповнити цей бюджет подвійною квотою.

Після досить докладної провірки в справі висилки гроша до старого краю, а зокрема після зібрання інформацій в пересилкових бюрах впродовж 25 років, а дальше, користаючи зі статистики польського уряду, яка виказувала, скільки гроша висилано звідси до Галичини, можна з майже певною докладністю ствердити, що в роках від 1889 до 1939, отже впродовж півстоліття, українська іміграція висилала річно пересічно не менше як п'ять мільйонів долярів, що за 50 років зробило суму $250,000,000. Ця сума може бути вищою, а певно не меншою. До неї бо враховано тільки ці гроші, які висилали українські іміґранти на загальні народні цілі, як інваліди, Рідна Школа, Просвіта, політичні в'язні, визвольна боротьба, будова читалень, народніх домів, а вже найбільше, на приватні цілі, як на закупно землі, на розбудову українського маєткового стану, на розбудову господарств, на поміч своїм рідним. Не зараховано тут цих грошей, які вивозили звідси ці українські іміґранти, які верталися на постійний побут до краю. Тому обчислення висилки в сумі $5,000,000 річно є зроблене консервативно. Ясним є, що не кожний рік був однаковий. От, наприклад, перед першою світовою війною, коли подавляюча більшість українських іміґрантів думала про поворот до краю, майже всі зароблені гроші висилано до краю. Як тодішній іміґрант глядів на свій побут тут в Америці, а знов на свої обов'язки супроти тих, що він їх оставив у старім краю, характеризують дуже влучно слова одного майнера, що були видрукувані на сторінках „Свободи": „Під землею я працюю, свій гріб я копаю, щоб Вам хату поставити у Рідному Краю".

Під час 1-шої світової війни посилки до краю були зовсім припинились, але зараз по війні з тим більшою скорістю і масовістю поплили до краю величезні мільйони долярів.

Тепер цей старий край за залізною заслоною. Ми не можемо висилати там ніякого гроша на які-небудь загальні народні цілі, ані теж на ніякі приватні. Одинокі наші рідні, яким можна буде і треба буде допомогти, це ті скитальці, що з причин недуги чи чогось іншого не зможуть виїхати зі скитальщини. Тимсамим, всі ці гроші, всі ці мільйони, які ми колись річно висилали до старого краю, останyть тут у нас, і коли ми з цих мільйонів жертвуємо тільки 5 відсотків, то вже матимемо зібраний народній фонд в сумі $250,000, річно.

Коли жидівські організації збирають пересічно чверть більйона долярів річно на різні добродійні цілі, то це діється не тільки тому, що вони мають багатіїв, але головно тому, що їх збіркова акція охоплює ввесь жидівський загал, що вони розуміють потреби свого народу в такий спосіб, як це з'ясував довголітній конґресмен зі стейту Ню Йорк, Соль Блум, який на кілька тижнів перед своєю смертю, в однім оголошенні, яке він помістив на цілу сторінку в Ню Йорк Таймс в справі потреби допомоги Палестині, зазначив між іншим, що вже дитиною він привик був до тої скарбонки в кухні, яку держала його мати і до якої члени родини постійно складали жертви на втримання різних жидівських інституцій, що працювали для визволення жидівського народу.

Отої скарбонки потрібно й нам, потрібно її в кожній хаті свідомого американського українця, щоб до неї впливали постійні жертви на визволення українського народу. Бо лише тоді, коли кожний українець почуватиметься до обов'язку зложити національний даток, можна буде про нас сказати, що ми розуміємо наші завдання, що ми готові на більші діла і жертви для визволення українського народу з-під московсько-большевицького ярма.

ШУКАЮТЬ СВОЇХ РІДНИХ

УВАГА: Зголошуючись на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохається на початку листа доконче подати під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаете.

Зголошуючись на розшуки не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видатків та за витрату часу на полагодження вашої справи.

За листами чи адресами від скитальників прохаемо звертатись безпосередньо до ЗУАДКомітету, адресу якого подано при кінці.

* * *

ГРУПА ЛИСТИ ДО:

19079 Скоп Івана, Дмитра, Гната, Андрія, Федора, Йосипа і ПЯрему Івана, всіх з села Глудко, Березів, від Миколи Скопа.

19080 Двох стрийків на прізвище Баран з с. Демянів, Рогатин, і Боднар Катерину з с. Чагрів, Рогатин, від Миколи Барана.

19081 Чубатих Тараса і Стефанію з Сокаля від Шпак Михайла.

19082 Бистрий Івана і Кошман Арсена, обох з Бориспопя. Полтава, від Щеґель Василя.

19083 Рак Катерину і односельчан з Волі Коблянської, Самбір, від Марії Білик з д. Фасоляк.

19084 Мединського Ілька з с. Довжниця від Дмитра Василька з с. Ославиця.

19085 Малік Климка з села Віжомля, Яворів, від Ілишина Івана с. Теодора.

19086 Туз Давида з с. Безпечна, Київ, від Анни Туз Гурової.

19087 Савінда Петра з села Бібка, Лісько, від Михайла Савінди.

19088 Цекот Атанаса з села Ясениця Мамкова, Турка, від Василя Димяна.

19089 Гайдук Теклю з села Селиська, Станиславів, від Марії Буркун.

19090 Ярмолу Івана, вуйка від Михайла Палюшок.

19091 Деркач Івана і Михайла з с. Тарнава, Добромиль, від Петрик Володимира.

19092 Рицину Івана з Ню Йорку від Кузьо Івана.

19093 Тишковець Окснетія с. Томаша від Григорія Марковича з с. Теребен, Пинськ.

19094 альо Івана і Юрія та Миколу, Коваля Миколу всіх з с. ЛЛисичово, Ершава, від Юрія Коваля.

19095 Денчило Петра, Лапко Василя і Івана з с. Ланчово, Ершава, від Коваль Афії.

Голоситись на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, Inc.

P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮАРК, Н. ДЖ.

Курси українознавства.

Використовуючи зимові вечорі Відділ Організації „Самопоміч" в Нюарку відкриває Курси Українознавства для молоді і старших, для всіх українців, що народилися уже на американській землі чи тих, що недавно приїхали по довгих літах скитальщини. — Курси безплатні.

Програма курсів:

а) Вибрані питання української мови;

б) Сутеві події з української історії;

в) Історія української літератури і культури;

г) Історія українського малярства;

д) Ґеографія і ґеополітика України.

Доповіді на курсах відбуватимуться в Українській Централі, 180 William St., Newark, N. J., в середи і суботи вечерами. — Викладатимуть професори університетів.

Всіх, що бажають вислухати ці курси, просимо зголошуватися в бюрі ор. „Самопоміч" в Нюарку при 180 Вилйем вулиці щодня вечером.

Початок курсів 11-го січня 1950 р.

При Орг. „Самопоміч" діє також драматичний гурток любителів сцени під керівництвом п. Віктора Сигалова, що своїми силами дав уже першу виставу комедію „Гріхи Молодости" в Елизабет, яку 22-го січня відограе в залі Українського Народного Дому в Джерзі Сиrі, а 5-го лютого в Українській Централі в Нюарку.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

АНСОНІЯ, КОНН. — Тов. ім. А. Вончевського, від. 10, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів, що збори відбудуться 15. січня зараз по Сл. Божій, в гали парафіяльній. Проситься всіх членів прийти на ці збори. Уряд на 1950 рік зістав одобрений той самий. — С. Глива, предс.; В. Глива, секр., 15 Bridgeport Ave., Shelton, Conn. Tel. 2786W.

ПОШУКУВАННЯ

Пошукую **ІВАНА ПІТКОВА**, сина Яцка і Марії, і його сестру **АННУ ПІТКОВА** з села Сідни Szade, повіт Самбір, Галичина, Хто про них знає або вони самі, голоситись до:
SAILE, PROKOP PITKOWA
347 W. Kinney St. Newark, N. J.

АННА ПЕТРИШИН шукає **ОЛЕКСУ „Сяха" ПЕТРИШИНА.** Хто знає про него зволить повідомити на адресу:
53 State Street,
Fairport, N. Y.

Пошукую п. **СТЕПАНА ШКРОМИДУ**, що в рр. 1925-1928 виїхав з Кінчак Нових, повіт Станиславів, до ЗДА або Канади. Хто знає що про місце його перебування, або він сам, хай напише до:
ВАСИЛЬ КУШИНСЬКИЙ,
741 Corinthian Ave., Phila. 30, Pa.

ПОДЯКА

Вп. Паноству **ОЛІ й ГРИЦЕВІ МАСНИКАМ**, за переселення нас з Німеччини до ЗДА, уділення нам приміщення в своєму гостинному домі, за безінтересовну моральну і матеріяльну поміч в перших тижнях нашого побуту в Шікаґо, цісю дорогою, свою вдячність і щиро-сердечну подяку висловлюють
Пелягія, Юрій, Оксана ТЕОДОРОВИЧІ
Анна, Олександер ЗАЯЦІ
Ліда, Василь ЗАРИЦЬКІ.
1410 N. Hoyne Ave., Chicago 22, Ill.

ТАРЗАН, ч. 2258. Недогадлива жертва.

Ніта зовсім нічого не знала про погоню звірюки й тому вона й її оборонець спокійно ждали в гущі ліса на досвіток.

Коли Ніта завязувала взуття, їй зза пазухи випало пуделко з пігулками.

„Це протилік на лік д-ра Зі" — пояснювала Ніта. — „Коли так, то даймо його зажити якійсь жертві його дiявольських помислів" — сказав Тарзан.

Та коли вони зближалися до велитня з печері, він утік.